

Efesus Tere

Poolnoj Efesus yoŋoo Tere ano.

Jeŋ-as-a-asari qaa

Poolnoj Room sitiwaan kapuare mirinoj rama Efesus uumeleen tuuŋ yoŋoojoŋ Tere koi ooro. Efesus ii Eisia prowinswaa siti waŋa. Siti iikawaa uutanoj koŋkororo mamaga ama meŋ laligogi. Poolnoj misin gawoŋ meŋ liligoro indiŋa karoŋ kolooro Efesus kaŋ gbani karoŋ kanoŋ Buŋa qaa jeŋ laligoro. Efesus sitinoj Juuda ejemba tosaanja gomaŋ toyā yoŋoo batugianoj laligogitiwaajoŋ Poolnoj tere koi ooŋ kokaŋ kuma ojono, "Kraistnoj tuuŋ woi mindiriro uumeleen tuuŋ motooŋgo koloojao." (2.15-16), (3.6) Anutunoj uusiija ano kaledymoriaan uumeleen tuuŋ ananaajoŋ nomaeŋ ano eji, ii mamaga jeŋ asarija. (3.10) Iikawaa sare-qaaaya karoŋ ii kokaŋ jero:

1. Uumeleej kanageso ojonoŋ sele busu motooŋgo koloogi Kraist aŋo waŋia koloja. (1.23; 4.15-16)
2. Uumeleej kanageso ojonoŋ miri motooŋgo kaaŋa koloogi Kraistnoj ojoo tandogia kombombaŋa koloja. (2.21-22)
3. Uumeleej kanageso ojonoŋ emba buŋa kaaŋa koloogi Kraistnoj logia koloja. (5.25-27) Kaaŋagadeej Kraistnoj Efesus ojoo tuuŋ woi mindiriŋ orono iikawaajoŋ sele busu motooŋgo koloju. Asasaga ejemba koloogitiwaajoŋ laaligogiaa gejanono qaaya qaaya ooro. Kiaŋ.

Buk kokawaa bakaya waŋa 4 ii kokaŋ:

Qaa mutuya 1.1-2
Kraist ano uumeleej kanageso 1.3–3.21
Kraistwo laaligo gbilia 4.1–6.20
Terewaa qaa kota waŋa 6.21-24

1 ¹aAnutunoj Pool nii uusiijaa so wasiŋ nono Kraist Jiisawaa aposol kolojoŋ. Momalaari alauruna soraaya Kraist Jiisawo qokotaaj Efesus sitinoj laligojuti, niinooj ojowoo qaa amiiŋ mobombaajoŋ tere koi ooŋ.

^a 1.1 Apo 18.19-21; 19.1

²Anutu Maŋnana ano Poŋ Jiisas Kraist yoronoj mono kaleŋ-moriaŋ ononi luaenoj laligowu.

Kraistnoj Anutuwaa kotumotueya nonomakeja.

³Anana Pojnana Jiisas Kraistwaa Maŋa Anutu mepeseeŋkeboja. Iinoj anana Kraistwo qokotaanij uunanananoj qeangowaatiwaajoj Siwewaa kotumotueya ano kaleŋ kania kania ii uunanananoj anota laligoj koujoj.

⁴Anutunoj anana wala monowaa monoyanorja kokaŋ koloowombaajoj meweengoj nonono: Kraistnoj nemuj koma nonono anana iwaa buŋa soraaya kolooj Anutuwaa jaase-waŋjanorj koposowaa qaanana qaa namboja. Kaeŋ meweengoj nonoma iikawaa gematanoj Siwe namo mokolooj ama oroono. Kambaŋ iikanonadeej kanaij ejemba jopagoj nonoma laligoj kouro.

⁵Jopagoj nonoma uusiijaa so walawala qaa je areŋa ama qaanana kokaŋ jeŋ tegoro: Jiisas Kraistnoj nemuj koma nonono Anutunoj nonono iyanja meraboraajaa koloowoŋa. ⁶Wombo Meria ii ananaajoj wasiro kamaaj Anutuwaa kaleŋmoriaŋaa ku-usuŋa buŋabuŋayawo qeleema sewaŋa qaa eeŋ nonono. Anana mono kaleŋmoriaŋa iikawaajoj Anutu mepeseeŋ muŋkeboja. ^{7^b}Anutuwaa kaleŋmoriaŋaa kowia ii somata qatawo. Kawaa so Jiisasnɔŋ saya maama iikanorj downenana mero. Ii merotiwaajoj Anutunoj saanoj siŋgisonŋgonana mesaŋŋoŋ songbama nonomakeja.

⁸Iinoj kaleŋmoriaŋa ii kowanonja kelemaleleŋ maaro qanananoj uro. Momakootoya uuta kuuya iikawaa so kokaŋ meŋ asarij nonono:

⁹Anutunoj wala iyanja uutanorj qaa areŋ somoŋgoj moro awaa kolooro qaa areŋa ii aasaŋgoyanoj ero eeŋ laligoj kougi, Kraistnoj Anutuwaa qaa jetaa so otaaj kamaaj anana ninisaano iima moniŋ. ¹⁰Anutunoj waladeej kaleŋmoriaŋ areŋaa kania ii kokaŋ romoŋgoro, “Anutu niinorj areŋ ii otaaj laligoj laligowe kambanja tororo kaŋ kuuro iikanorj hoŋawo kolooro kokaŋ asugi-waa: Kuuya Siwe gomambaa jakeya jakeya iikanorj me namonoj kolooj laligojuti, niinorj mono ii kuuya mindiriŋ somoŋgoj onjomaria ano Kraist kuuŋ mube kuuya yoŋoo waŋgia motoongo kolooj laligowaa.”

¹¹Anutunoj waladeej iyanja uuttaa so qaa somoŋgorota eji, mono areŋ iikawaa so kuukuu qaaya jero iwoi kuuya koloŋkeja. Iyanja areŋa iikawaa so walawala Juuda kanageso nono iyanja buŋa koloŋ laligowombaajoj jeŋ tegorj nonono. Kawaa so tosia anana Kraistwo qokotaanij metogoj nonono iwaanoj oyaŋboyaj akadamu ii borosamo kaŋa buŋa qeq aŋ laligoj. ¹²Juuda kanageso nononoj Kraistnoj galeŋ koma nonombaatiwaajoj mamboma walawala jejeromoŋromoj

^b 1.7 Kol 1.14

ama muŋ laligoŋ kouniŋi, iinoŋ anana Anutuwaa ku-usuŋa buŋabuŋayawo ii mepeseenj laligowombaajoŋ ama meweengoj nonono.

¹³ Waba kantri ojoonorŋa tosianoŋ kaanagadeen Kraistwo toroqeŋ qokotaagi. Hamoqeŋewaa Oligaa Buŋaya jegi qaa hoŋa ii moma uugia meleengi. Uŋa Toroya iinoŋ Anutu qaqaŋbuŋayaa muŋgeŋ aiweseya kolojoa. Uŋa ii wasiro kamaawaatiwa aqaa somoŋgoroti, iinoŋ mono ii uugianorŋa ano kemero. Kraist moma laariŋ mugi Anutunoŋ aiweseya kombombaja ii mokotaaj ojono laligoju. ¹⁴ Anutunoŋ kanagesouruta Siwewaa oyaŋboyaŋ akadamu nonomambaa qaa somoŋgoroti, ii mewombaa aiweseya Uŋa Toroya ii wala ama nonono. Uŋa Toroya uunananorŋa ano laligojiwaajon mono kokaŋq moma kotijor: Anutunoŋ downana meŋ bunjauruta kolooniŋ era namonorŋa nunuano Siwenorŋ uma oyaŋboyaŋ mokolooworŋa. Kawaajoŋ mono Anutuwaa ku-usuŋa buŋabuŋayawo ii mepeseenjkebonja. Kiaŋ.

Poolnoŋ Anutu mepeseenj kokaŋq qama kooliro:

¹⁵ Kanoŋ oyaŋboyaŋ mokoloowombaajoŋ ama niinoŋ Efesus ojoojoŋ qama kooliŋkejeŋ. Ojonoŋ Poŋ Jiis paspondaj moma laariŋ ejemba soraaya kuuya uugianorŋ jopagoŋ ojomakejuti, tosianoŋ iikawaa buju qaaya jegi mobe. ¹⁶ Kawaajoŋ buju qaa ii mobeti, niinoŋ kaanagadeen ojoojoŋ ama Anutu mepeseenj laligoweti, ii mende mesaowe. Qaago. Niinoŋ qama kooliŋ kanoŋ romongoŋ ojomakejeŋ.

¹⁷ Romongorŋ ojoma Pojnana Jiis Kraistwaa Anutuya ii kokaŋq qama kooliŋ muŋkejeŋ, “Oo Maijnana ku-usuŋ Toya, gii mono Uŋaga Toroya ii Efesus alaurunana ojomba. Uŋa ii uugianorŋ ana momakootogia qaita moŋ kolooro Anutuwaa kania awaagadeen iŋisaano moma yagowuya. ¹⁸ Anutu, gii mono uugia jaaya meŋ asarina geengaa Buŋagaa kania moma yagowuya.” Anutunoŋ iyaŋaa ejemba soraaya nonoojoŋ Siwe Buŋa ku-usuŋa buŋabuŋayawo ii nonomambaa qaa somoŋgoro oŋo iwoi ii mokoloowutiwaajoŋ mamboma jejeromoŋromoŋ ambutiwaajoŋ ojooño. Jejeromoŋromoŋ aŋgi Jiisasnoŋ mombo asugiro akadamugia wo koloowuti, oŋo oyaŋboyaŋ iikawaa kania moma sorogowutiwaajoŋ qama kooliŋkejeŋ.

¹⁹ Moma laariŋ muniŋ Anutuwaa ku-usuŋa kotakotanoŋ uunananorŋ seiŋ gawoŋ meŋkeji, iikanoŋ mono somata qatawo tetegoya qaa kolojoa. Oŋo iikawaa kania moma kotowutiwaajoŋ qama kooliŋkejeŋ. Esuŋmumuya damuyawo kanoŋ selenana kotoŋ inaaj nonomakeji, Anutunoŋ iikawaa usuŋa ii kokaŋq qendeema nonono:

²⁰ ^cAnutunoŋ ku-usuŋa gawonoŋ ama Kraist meŋ gbiliŋ muro koomunorŋa waaro ano wano Siwe gomanorŋ uma sopaya sopaya liligoŋ

^c 1.20 Ond 110.1

jakeya jakeya ujuuguŋ uro Anutunoŋ iyaŋaa boro dindiŋanoŋ duŋ rara mutuyanoŋ anota raja.²¹ Ano jiŋkarooŋ duŋanoŋ rama ilawoila kuuyaŋ waŋnanaga nanja. Beŋ kawali galeŋ ano yoŋoo newogianoŋ jawiŋ, poŋ qereweŋa ano gawman kiap uuta ano kamakamaata ku-usuŋgiawo galeŋ koma nonomakejuti, Kraistnoŋ mono iyoŋoo wanjalegia koloŋ korebore galeŋ koma ojomakeja. Siwe gomanooŋ, namonoŋ ano yoro batugaranoŋ galeŋ qa kuuya qama ojoŋgi bosinjuti, Kraistnoŋ mono ii kuuya ujuuguŋ uja. Balombaa kambaj kokaajanondeeŋ qaagoto, kanageŋ kambaj qaita moŋ kolooro laligoŋ uboŋati, iikanooŋ kaŋagadeeŋ ilawoila kuuya galeŋ koma laligoŋ ubaa.

²² ^d ^eAnutunoŋ uja, ome, ejemba ano ilawoila kuuya ii meŋ kamaaj Kraistwaa baatanooŋ ama nonono laligoŋiŋ Poŋnana uuta koloŋja. Anutunoŋ Kraist ii uumeleŋŋ kanageso nonooma waŋnana nambaatiwaajoŋ kuuŋ muro laligoŋja.²³ Iinoŋ kopagoŋ nonoma zioz ananaa waŋnana kolooro anana iwaŋ hoŋaa kana boboria koloŋjoŋ. Kraistnoŋ waŋnana koloŋŋ aŋodeeŋ raro mende sokonagato, anana iwaŋ dondonoŋjuruta koloŋ iwo toroqenij hoŋanoŋ asugiro sokonja. Kraistnoŋ kaŋiadeeŋ ilawoila kuuyaŋ dondonoŋ moŋ koloŋ toroqero korebore anana mono Anutuwaa akadamunanawo asuginiŋ sokoma kemakeja. Kiaŋ.

Koomuyanoŋga gbiliŋ Kraistwo kotiiŋ laligoŋoŋ.

2 ¹Waladeeŋ kana uuguŋ siŋgisonjgoya siŋgisonjgoya aŋgiti-waajoŋ laaligo koomuya laligoŋ kougi. ²Oŋo kambaj iikanooŋ balombaa nanamemeŋ bologa otaagi. Omejiilaŋ yoŋoo Poŋgianoŋ kambaj kokaamba Siwe namo batugaranoŋ laligoŋ qootogo ejemba uugia sololoŋ galeŋ koma ojomakeji, mono iwaanoŋ qokotaŋ teŋ koma muŋ laligogi.

³ Anana kuuya kaŋiadeeŋ wala yoŋoo batugianoŋ silemale ama laŋ laligoŋiŋ. Uu selewaa siŋnana kombombaj a bologa otaaŋ ananaa jaajaa laligoŋiŋ. Kaeŋ laŋ laligoŋiŋ Anutunoŋ niniiro mende sokono iriŋsoŋsoona qanananoŋ ano laligoŋiŋ. Qaa qootogo ejemba tosaŋa yoŋoo so kaanja Anutuwaa iriŋsoŋsoona buŋa koloŋ laligoŋiŋ.

⁴Kaaŋ laligoninto, kambaj kokaamba iikaŋ qaago. Anutunoŋ kiaŋkomuya tetegoya qaa kanoŋ jopagoŋ nonono. ⁵Kana uuguŋ Anutu qetama muŋ iikawaajoŋ koomuya koloŋ laligoninto, Anutunoŋ Kraist meŋ gbiliroti, anana mono kaŋiadeeŋ meŋ gbiliŋ nonono kotiiŋ laligoŋoŋ. Iwaŋ kaleŋ moriaŋanoŋ mono hamo qeŋ ojono mombo letongi.

⁶ Kraistnoŋ waaroti, anana mono kaŋiadeeŋ nonomindiiro koomuyanoŋa waaniŋ. Anutunoŋ Kraist Jiisas wano Siwe gomanooŋ uroti,

^d 1.22 Ond 8.6 ^e 1.22-23 Kol 1.18 ^f 2.1-5 Kol 2.13

anana kaanjadeej Siwe laaligowaa jake ejuti, mono iikanoj nonono iwo tosaanja galej koma ojoma laligojoj.

⁷Anutunoj kokaembaajoj kaej nonono: Anutuwaa kalej-moriajanā kowia tetegoya qaa iikanoj asuganoj asugiro moma asariwombaajoj moro. Moma asarij kanagej kambaja kambaja qaita moj asugiro tetegoya qaa laligoj uborjati, kambaj iikanoj ii mej somariij nonomambaajoj moro. Anutunoj Kraist Jiisas wasiro kaŋ uujopaya kaej qendeema nonono. ⁸Anutu moma laarij mugi kalejmoriajanōj mono hamo qeŋ ojono mombo letonjgi. Ojonaŋgio nemuŋ koma aoŋ iikaanja kanoj mende letonjgito, Anutunoj kalejaajoj ama mej letoma ojono. ⁹Aŋgio iwoi moj ama mej sororogogitiwaajoj mende letonjgi. Moŋnoj moj aŋaa selia mej ubabotiwaajoj mono kalejmoriajanājadeej kaej ama ojono.

¹⁰Anana Anutuwaa borosowoga laligojoj. Kraist Jiisaswo qokotaanij Anutunoj uu dologa mokoloor nonono. Anutunoj walawala gawoŋ awaa awaa meweengoj mozozonjgoroti, anana ii mej laligowombaajoj kaej mokoloor nononota laligojoj. Kiaj.

Kraistwo qokotaaj sele busu motoonjo koloojoj.

¹¹Kawaajoj Efesus ojo wala Juuda ejemba mende kolooj Anutuwaanoj kanageso mende laligogiti, mono ii romoŋgoj laligowu. Tosianoj ojoojoj kokaen jeŋ jeŋ ojoma laligogi, “Nono Anutuwaa aiwesenanawo laligojonto, kantri tosaanja ojo ejemba omaya aiwesegia qaa!” Qa ii eja boronoj aiwese selenananoj kotonkejuti, mono ii romongon jeŋ laligogi. ¹²Ojo kambaj iikanoj uugia Kraistwo mende jopagoj aoŋ eeŋ yamagej laligogi. Waba kantri ojo Juuda kanageso nonoo too leeurunanaga laligogi. Anutunoj ejemba iyaŋaajoj meweengoj nonono laligojoni, ojo nonoo batunananoj qagia qaa laligogi. Anutunoj Buŋaya alauruta ojomambaajoj jeŋ qaa somonjgoroti, ojo ii mende totooj moma kotoj tompij laligogi. Oyaŋboyaj koloowombaa jejeromoŋromongia qaa. Anutugia qaa kaanja namonoj eeŋ laŋ laligogi. Mono ii romoŋgoj laligowu.

¹³Ojo wala sigeŋsigej laligogito, Kraist Jiisaswo qokotaagi sayanoj soŋgbama ojono kambaj kokaamba afaaŋgoj Anutuwaa kosianoj kaŋ laligoju. ¹⁴Kraist aŋo luae Tonana koloja. Iinoj Juuda kanageso ano waba kantri ejemba tuuŋ woi anana mindirij nonono mutulaŋgojkejoj. Batunananoj kere eŋ sopa renjej kotiga kuuŋ mendeema nononoti, iinoj mono soŋgo ii riwagoro uumeleej kanageso motoonjo koloojoj. ¹⁵⁸Jiisasnoj iyaŋaa baloŋ selianoj komuro iikaanja kanoj Juuda nonoonoŋ Kana qaa ano iikawaa jojopaj qaaya ano jeŋkooto tosia

⁸ 2.15 Kol 2.14

ii kondeeno. Tuuŋ woi mindiriŋ nonoma kanageso gbilia motoongo koloowombaajon ii kondeeno. Kawaajoŋ uu gbilia mokoloŋ nonono Kraistwo qokotaaniŋ batunanaŋoŋ luaeya kolooro.

^{16^h}

Kraistnoŋ komuŋ kere nanamemenana maripoonoŋ qero komuŋ kamaaro. Sele busunoŋ motoongo komurotiwaa sayanoŋ mono ejemba tuuŋ woi nunuano saanoŋ eleema Anutuwaa kosianoŋ kawoŋa. Kaeŋ mindiriŋ nonono saanoŋ boroqeqe amboŋa. Ii andaboroŋ Kraistwo sele busu motoongo koloŋ laligojoŋ. ^{17ⁱ}

Kraistnoŋ kaŋ luae koloowaatiwaa Buŋaya ii waba kantri ejemba Anutu gema qeŋ sigeŋsigeŋ laligogiti, ojoojoŋ jeŋ asariŋ ojono ano Juuda ejemba Anutuwaa kosianoŋ laligonij, mono nonoojoŋ motoonjadeen jeŋ asariŋ nonoma laligoro. ¹⁸ Kraistnoŋ Juuda ano waba kantri ejemba anana kuuya nemuŋ koma nonono Uŋa Toroya motoonjongoŋ kana qendeema nonono saanoŋ afaaŋgoŋ Maŋnanaa jaasewaŋanoŋ keubonja.

¹⁹ Kawaajoŋ ojo Juuda ejemba qaagoto, kileŋ waba ejemba tawatawaya ii mende toroqeŋ laligoju. Anutuwaa gomaŋ baloŋ toyā soraaya koloogi nonowo motooŋ Anutuwaa uumeleej kanageso kolojoŋ.

²⁰ Gejatootoo ejemba yojonoŋ waladeej Anutuwaa qaanoŋ tando osoŋ kuugi Kraist Jiisas ajo kaŋ tandonana kombombaja koloŋ aposol wasiŋ nonoma waŋnana nano Anutuwaa uumeleej jigo kolojoŋ. Ojo kaŋagadeej tando iikanooŋ keuma naŋgonango ama aoŋ kotikotii mokoloŋkeju. ²¹ Iinoŋ miri ii muzugoŋ mindiriŋ somoŋgoro namakeja. Anana Pombo qokotaŋ nama mutulanjoniŋ momalaarinananooŋ kotiŋ somariro Anutuwaa uumeleej jigo kowoga kolojoŋ. ²² Ojo kaŋagadeej Pombaanoŋ qokotaŋ uumeleej alaurunana tosaaja yojovo mutulanjongoŋ motooŋ nama uugia naŋgoŋ aoŋ kotikotii mokoloŋkeju. Kaeŋ nama Anutuwaa uumeleej jigo koloogi Uŋa Toroya uugianooŋ anota ajo jigoya iikawaa uutanooŋ laligoja. Kiaŋ.

Poolnoŋ waba kantri yojooŋoŋ kema Buŋa gawoŋ mero.

3 ¹Kania iikawaajoŋ ama Pool niinoŋ waba kantri ejemba ojo ilaaj ojomambaajoŋ gawoŋ meŋ laligojeŋ. Kaeŋ laligowe Kraist Jiisawaa gawoŋ mewetiwaajon kapuare mirinoŋ nooŋgi rama simiŋ kuma qama kooliŋkejeŋ. ² Anutunoŋ kaleŋmoriaŋa kantri tosaaja ojoojoŋ mendeema ojono qeaŋgoutiwaah gawoŋ nonoti, ojo ii ojanooŋ modaboroju. ³ Anutunoŋ qaa areŋa aasaŋgoya nisaama jero moma yagojeŋi, qaa iikawaa kania torodaamonda ooŋ ojombe. ^{4^j}

Ooŋ ojombeti, ojo tere ii weenjegoŋ saanoŋ noo kani ana kokaeŋ moma asariwu: Niinoŋ Kraistwaa kania aasaŋgoya ii awaagadeej moma kotojeŋ.

⁵ Monowaa monoyanooŋa ejembanooŋ kanaŋ laligoŋ kouma laligogiti, iyoŋnoŋ kambaj iikanooŋ Buŋa aasaŋgoya iikawaajoŋ tompiŋ laligogi.

^h 2.16 Kol 1.20 ⁱ 2.17 Ais 57.19 ^j 3.4-6 Kol 1.26-27

Kaaŋa laligoŋ kougito, kambaj kokaamba Uŋa Toroyanoŋ ii Anutuwaa aposol ano gejatootoo ejemba tak-kootoya nonoojoŋ jeŋ ninisaano mojoŋ. ⁶Buŋa aasaŋgoya ii kokaŋ: Kraist Jiisasoŋ oyaŋboyaŋ buŋa qeŋ nonombaatiwaaoŋ jeŋ qaa somoŋgoroti, oŋo ii Juuda nonowo ororoŋ aŋgoŋ koma meŋ laligoju. Oligaa Buŋanoŋ iikawaa kania ii waba kantri ejemba oŋoojoŋ kaanagadeeŋ qendeema oŋomakeja. Oŋo uugia meleema saanoŋ nonowo motooŋ kotumotueyaa Buŋaya so motoondeeŋ buŋa qeŋ aŋoŋ laligoju. Uugia Anutuwaa somoŋgoroŋ motooŋ Kraistwaa sele busuya koloŋ nonowo tuuŋ motooŋ nanjoŋ.

⁷Iwaa ku-usuŋjanooŋ mono noo uuna sololooro uuna meleembe Anutunoŋ kaleŋmoriaŋ sewaja qaa nono. Ii nono kana kolooro Oligaa Buŋawaa gawoŋ meme ejaga koloowe. ⁸Niinoŋ Anutuwaaŋoŋ kanageso soraaya kuuya oŋoo newo baagianoŋ kamaanqeqeta totooŋ laligojen. Kaeŋ laligojento, Anutunoŋ kileŋ kaleŋ uuta koi kaaŋa nono: Niinoŋ Kraistwaa oyaŋboyaŋaa Buŋaya ii waba kantri ejemba oŋoojoŋ jeŋ asarimambaaoŋ simbawoŋawo mojeŋ. Oyaŋboyaŋ iikawaa kania ii kuuya osoŋ moma kotodaboroworowatiwa so qaago.

⁹Anutunoŋ monowaa monoyanoŋ iwoi kuuya mokoloŋ Buŋaya aasaŋgoya koŋjigro ejembanooŋ laligoŋ kouma laligogiti, kambaj iikanooŋ tomipiŋ laligogi. Kawaajoŋ niinoŋ Anutuwaa Buŋa areŋ aasaŋgoya ii galeŋ koma laligowe hoŋjavo koloŋkeja. Niinoŋ iikawaa kania asuganoŋ jewe ejemba kuuyanoŋ moma sorogowutiwaaoŋ simbawoŋawo mojeŋ.

¹⁰Anutunoŋ momakootoya kania qaita moŋ ninisaano kambaj kokaamba uumeleer zioŋ tuuŋ batunananooŋ amiŋ moniŋ asuganoŋ koloŋ seiŋkeja. Anutunoŋ uusiiŋa kokaŋ momakeja: Beŋ kawali galeŋ ano poŋ qereweŋa gajoba uuta ano kamaanqeqeta Siwe namo batugaranoŋ ilawoila kuuya galeŋ komakejuti, iyoŋonoŋ kaanagadeeŋ Anutuwaa momakootoya ii geja ama mobutiwaaoŋ momakeja.

¹¹Yoŋonoŋ ii mobutiwaaoŋ Anutunoŋ Buŋa areŋa ii monowaa monoyanoŋga kambajaa qaanoŋ uutanooŋ jeŋ kotiiŋ ano ero. Iikawaa so Poŋnana Kraist Jiis wasiro hoŋa mokolooro kanagesouruta koloŋ mindiriŋ nanjoŋ.

¹²Kraistwo qokotaaj nama moma laariŋ munij Anutuwaa nagu-noŋ kaeŋ tano saanoŋ iwaa jaasewaŋanoŋ keubombajoŋ awasaŋkaka nanjoŋ. ¹³Kawaajoŋ kokaŋ welema oŋonjeŋ: “Niinoŋ kapuare mirinoŋ rama oŋo qeaŋgowutiwaaoŋ ama konjiliŋ moma laligoŋkejeni, iikawaaajoŋ uugia mono mende kamaawa. Oŋo noo siimbobolona iikawaaajoŋ ama saanoŋ akadamugiawo koloowuya.” Kiaŋ.

Poolnoŋ Efesus yoŋoojoŋ kokaŋ qama kooliro:

¹⁴Kania iikawaaajoŋ niinoŋ Maŋnana simiŋ kuma muŋ qama

kooliŋkejeni. ¹⁵Iinondeeŋ mono maŋnana mutuya koloŋja. Iwaa so

Siwe ano namowaa kanageso kuuya anana ama qa ii mej qamakejoj.

¹⁶ Kokaej qama kooliŋkejej, “Anutu, gii mono Uŋaga Toroya ama ojona uugianoj kotiŋkebaa. Goo Buŋaga ku-usuŋa buŋabuŋayawo ii tetegoya qaa kowiganoj eji, gii mono ku-usuŋga iikawaa so mej kotiŋ ojomakeba. ¹⁷ Mej kotiŋ ojona saanoj Kraist moma laarij mugi uugianoj duŋ mej laligowaa. Kaej laligoro kosogia Kraistwaa uujopanoj mondoŋgoj menduŋgogi kemero rindanŋoŋ nambu.

¹⁸ Uujopayanor nemuij koma ojono kanageso soraaya kuuya yojowo saanoj Kraistwaa uujopayaan kania moma kotowu. Jopagoj nonomakeji, uujopa iikawaa soya ii kokaej: Goraaya leelee tetegoya qaa kema bimbimgoja. Koriga enduwaa enduyanoj kemalija. Koriga euwaa euyanoj uja. Kaŋagadeej dutanoj emuwaa emuyanoj kemej eja.

¹⁹ Kraistwaa uujopayanor mono balombaa momonanaa soya uuguja. Ii moma komuwutiwaajoj kokaej qama kooliŋkejej: “Anutu, gii mono akadamuga kuuya kanoj uumomogia saa qerj musuluŋgoj ojomba.”

²⁰ Anutu kaej qama kooliŋ muŋ kokaembaajoj mepeseeŋkejej: Anana momonana uuguŋ iwoiwaajoj qama kooliŋ qisiwonaga me jaameleej uja iima romoŋgowonagati eeŋ, iinoj mono iwoi ii saanoj mej kotiŋ nonombaa. Anutu ku-usuŋanoj uunanananoj gawoŋ meŋkeji, iinoj mono iikawaa so qamakoli ano momonanaa soya ii uugudaboroŋ afaanŋgoj iwoi kuuya saanoj nonomakebaa. Kawaajoj mepeseeŋ muŋkeboja.

²¹ Uumeleej kanageso anana ajoroŋ Kraist Jiisawsaajoj ama Anutuwaa qabuŋaya mepeseeŋ akadamuyawo koloŋq ewaa. Ii beŋ isiurunana yojonoj mej kotiŋ tetegoya qaa ej ubuti, kambaŋ iikanoj mono kaŋjadideeŋ akadamuyawo koloŋq ewaa. Qaa ii ojanorj.

Kraistnoj mindiriŋ nonono sele busu motoonqo koloojoj.

4 ¹Niinoj Pombo qokotaaj nama gawoŋa mewetiwaajoj kapuare ejaga koloojoj. Qaa ii jedaboroŋ uugia qaa kokanoj jeŋ kuujej: Anutunoj nanamemej akadamuyawo ama mej laligoutiwaajoj ojnoonoti, iikawaa so ojо mono laaligo qaita moj laligowu. ²^kMono uugia mej kamaaŋj ama qaa baatanoj kema ejemba gumbonjonjoj qaganoj ama ojoma laligowu. Lombo mokosiŋgoj laligowu. Mono lolonqoŋ bologaa kitia mende meleembuto, qaqaŋgoj jopagoj aoi laligowu. ³Uŋa Toroyanoj uugia mej kululuŋ luawaa kasanoj somoŋgoj mindiriŋ ojomakeji, ojо mono uusoomoŋgo ii batugianoj ewatiwaajoj kaparaŋ koma nambu.

⁴Anutunoj ojnoonoti, iikanoj mono ororoj oyarboyaŋ koloowombaajon jejeromoŋromoŋgia motoonqo iikayadeej ama ojono mamboma laaligoju. Iikawaa so ojо kaŋjadideeŋ Kraistwaa hoŋa sele

^k 4.2 Kol 3.12-13

busuya motooŋgo koloogi mono Uŋa Toroya motooŋgonoj inaaŋ ojono laligowu. ⁵Poŋnana motooŋgonoj galerj koma ojono ororoj moma laariŋ mugi oomulu motooŋgo iikayadeej meŋ oŋoŋgi motooŋ koloŋ laligoŋ. ⁶Anutunana motooŋgonoj kuuya maŋ koma nonomakeja. Iinoŋ iwoi kuuya kore nunuuguŋ Poŋnana uuta koloŋkeja. Kaeŋ koloŋ jeta teŋ kombombaaajoŋ kuuya kuuŋ inaaŋ nonoma uunana so laaligo ano rama momo nonomakeja.

⁷Iikawaa so ororoŋ Kraistwaa sele busu motooŋgo laligojonto, Kraistnoŋ kaleŋmoriaŋa uusiijaa so maama nonono. Gawoŋ memewaa momo kaleŋ kania kania ii motomotooŋ sonananoŋ mendeema nonono laligojoŋ. ⁸¹Kawaa qaaya ii kokaŋ jegita Burja Terenoŋ eja,

“Iinoŋ eukanoŋ uma nama kapuare ejemba mamaga ojono buŋauruta koloogi kaleŋ kaleda ii ejemba ananaajoŋ nonono.”

⁹“Eukanoŋ uro,” Anutunoŋ qaa ii mono nomaembaojoŋ jero? Iikawaa kania ii kokaŋ: Kraistnoŋ wala Siwenonŋa kamaaro. Mono namo dutanoŋ emukanoŋ kemero. ¹⁰Kamaaroči, iinoŋ mono kaŋagadeej eleema eu uro. Uma Siwe gomambaa jakeya kuuya uŋuugui qaganoŋ eukanoŋ uma laligoŋ. Iikanon laligoŋ Siwe ano namowaa ilawoilaya kuuya ii esuŋanoŋ meŋ saa qeqi kuuya sokondaboroŋ laligoŋ. ¹¹Kraistnoŋ ejemba ananaajoŋ momo kaleŋ kania kania kokaŋ mendeema nonono: Gawoŋa mendeema nonono tosianoŋ wasiwasi ejemba waŋa (aposol) koloogi. Tosianoŋ gejatootoo ejemba (profet) koloogi. Tosianoŋ uukuukuu ejemba (ewanjelis) koloogi. Tosianoŋ eja to pasto ano boi qaqazu koloogi.

¹²Kraistwaa sele busuya ii uumeleej kanagesouruta. Nononoŋ yoŋoo uugia naŋgoniŋ kotikotii mokoloowutiwaajoŋ gawoŋa kaeŋ mendeema kuuŋ nonono. Kanageso soraaya anana kuuyanoŋ uuwaa gawoŋ mewombaajoŋ jojoridaboroŋ laligowombaajoŋ ama kaeŋ inaaŋ nonono. ¹³Kaanon kaeŋ gawoŋ morota morota meŋ laligoŋ Anutu moma laariŋ kanageŋ Meria moma yagoŋ iikanon meŋ kululuŋ aŋ motooŋgo koloŋ namboŋa. Anutuwaa momoya ano akadamu iwoiya kuuya ii koreyanon Kraistwaanoŋ eja. Nononoŋ Kraistwaa kowinoŋa momoya ano esuŋa horoniŋ musulungoŋ nonono somariŋ seiŋ kotiŋ laligonij akadamuya maama nonono kuuya asugiro laligowona.

¹⁴Toroqeŋ naamade kaajaa laligowombotiwaajoŋ Kraistnoŋ uunana kuuŋ iyaŋa kaajaa akadamunanawo koloowɔtatiwaajoŋ inaaŋ nonomakeja. Naambora kaajaa laligonij qewoloŋ ejembaŋoŋ areŋ ii me ii ama mondoŋ tutugoŋ nonoŋgi tama kamaaŋ nunuroti, oŋo mono iikawaa so koloŋ laŋ laligowubo. Haamonoŋ momosiiŋ ewaewaŋ kono kowenonj qindiiro sirinoŋ godomaruru laŋ wama kemaqeq-kaŋqeq ama

¹ 4.8 Ond 68.18

simbirijsambaraj amakeja. Kawaa so baloŋ ejembanooŋ selenooŋ kuukuu ama unju meŋ momo tiliqiliawo mokoloŋooŋ ejemba laŋ kuma oŋongi jinjauŋ amakeju.

¹⁵ Iikawaa so laŋ mende laligowuto, qaa hoŋagadeeŋ pondaj jeŋ jopagoŋ aŋŋ laligowu. Kaŋa laligoŋ Kraistnoŋ waŋnana koloŋji, kosogia mono iwaanoŋ mondoŋgogi kemero rindanŋgoŋ iwoi kuuya kanooŋ somariiŋ kotiŋ akadamugiawo koloŋ laligowu. ¹⁶ ^mKraistnoŋ waŋnana koloŋooŋ aŋŋ sele busuya anana kuuya galeŋ koma nonono tokotokoya kuuyanoŋ sele busuya ano kana boria toroqeŋ somonŋoŋ metulaŋgoŋ nonoŋgi motooŋ koloŋoŋ. Esuŋ motomotooŋ eŋ nononjiwaa so mono gawonana meŋ kotoŋgoŋ jopagoŋ aoniŋ hoŋa sele busuya iikanooŋ kotiŋ somariiŋkeja. Kiaŋ.

Asasagaan nanameŋeŋ gbilieŋ ama meŋ laligowu.

¹⁷ Kaŋa koloŋoŋiwaajoŋ niinoŋ Pombaa jeta meŋ galeŋ meme qaa kokaeŋ jewe moma yagowu: Uumeleembaa gadokopa ejemba uumomogia sooro kikisi kaŋa koloŋ eeŋ omaya laŋ laligoŋkejuti, oŋo mono iyoŋooŋoŋ tani bologa ii mende toroqeŋ ama meŋ laligowu.

¹⁸ Uumeleembaa gadokopa ejemba yoŋoo uumomogia-noŋ tiiro Anutuwu laaligowaajoŋ sisau ama sooju. Momo bologanoŋ uugia gojoma duurotiwaajoŋ ama poumapou ama tompiŋ laligoju. Kawaajoŋ Anutuwaaŋoŋ laaligo kotiganooŋ mende qokotaŋkejuto, iyangiodeeŋ laŋ toontooŋ laligoju. ¹⁹ Galengia mende meŋ aogi uugia gojondabororo gamu sayawo uŋuro laligoju. Uugia kaiseronooŋ somonŋoŋ meŋ tilooŋ oŋono iwoi kaŋaŋaajoŋ laŋ aisoŋkeju. Iwoi meŋgo mewombaajoŋ otoko ama koposonŋoŋkeju.

²⁰ Yoŋonoŋ kaeŋ amakejuto, oŋo Kraistwo laaligowaa kania ii kaŋa mende kuma oŋongi mogi. ²¹ Oŋo qaa hoŋaa Toya Jiisaswo qokotaagi iikawaa so kania kuma oŋongi hoŋa kokaeŋ moma yagogi: ²² ⁿWala nanameŋeŋia walaga otaagi siŋŋia kombombaŋa bologanoŋ angomokoloŋ ama oŋono tiwilaŋ aowombaajoŋ aŋgi. Kana kuma oŋongi mogiti, iikawaa so mono uugia walaga motogoŋ giliŋ gema qewu.

²³ Uumomogia meŋ gbuliŋ koloŋanij laligowutiwaajoŋ kana kuma oŋongi. ²⁴ ^oAnutunoŋ anana aŋŋ kaitanias so soraaya koloŋooŋ kotiŋ laligowombaajoŋ mokoloŋooŋ nonono. Uu gbuliaa laaligo solarja otaawombaajoŋ mono nonono. Kawaajoŋ uu gbulia iikayadeeŋ mono bo kongi kemero laligowu. Kana ii kaeŋ kuma oŋongi moma yagogi.

²⁵ ^pKana kaeŋ ero anana Kraistwaa sele busuya motooŋgo iikawaa uutanoŋ daremuŋ kaŋa toroqeŋ ala-alaa koloŋ laligoŋoŋ. Kawaajoŋ qaa qoloŋmolonŋgoya ii mono motogoŋ giliŋ kemero batugianoŋ qaa

^m 4.16 Kol 2.19 ⁿ 4.22 Kol 3.9 ^o 4.24 Jen 1.26; Kol 3.10 ^p 4.25 Zek 8.16

hoñagadeeñ kuuya amiñ moma laligowu. ²⁶^qTemboma kukupirinor ambuti eeñ, mono kileñ siñgisonjoñ mende ambu. Iriñgia soombaati, qaagia ii mono uulañjavo ween jaayanoj mende tegoeñ kemero jeñ tegogi solajaniwa. ²⁷Kaeñ Kilejaa Toyanoj batugianoj koubabotiajañ qewagoj kambaj moj mende muñ uulañjavo yakariwu.

²⁸Moñnoj yoñgoro meme laligoroti, iinoj kaaja mombo mende amba. Kaeñ qaagoto, mono iyañaa borianoj gawoñ kaparañ koma meñ laligowa. Gawoñ meñ ajañ nene hinaya mokoloñ saanoj afaangoj ejemba wanaya nañgoj oñomakeba.

²⁹Qaa saga moj jegianorjañ mende kamaawato, qaa ejemba uugia nañgoj meñ kotiiwaati, mono iikayadeeñ jeñ laligowu. Ejemba qaagia moma uugia ejiwaa so qambajmambambaajoñ amamaajuti, mono iikawañ so gejanono qaagia oñongi naaña moma qeanjgowuyaga.

³⁰Anutunoj buñauruta downenana mero Siwenoñ uboñati, kambaj iikawañ oñongi aiweseya kombombaña mokotaaj oñono uugianoj kemeñ Anutuwaa muñgeña kolooja. Kawaajoñ Anutuwaa muñgeña Uña Toroya ii mono wosobiri mende qeñ mubu.

³¹Oño mono uukaambo ano uuduuduu kuuya ii qetegoj giligi koriganoj raba. Uugerenoj mende juma oñoro uugianoj aorj yoñ qama jeñ aowubo. Kaanagadeeñ gemaqeqe qaa tokorokota ii mende jewu. Añgonjora kania kanianoj uugia meñ tiloowabotiajañ ii mono kuuya gema qegi korikori ewa. ³²^rKorikori ewato, ala-ala meñ migigiñ aorj gumbonjonjoñ qaganoj ama aorj laligowu. Kraistwo qokotaagi Anutunoj siñgisonogia mesaorj songbama oñonoti, ojo mono iikawañ so toroqej koposogia mesaorj aorj laligowu. Kiarj.

Anutuwaa asasaganoj laaligo ii kokaenj:

5 ¹Anutuwaa wombó meraboraana koloojutiwaajoñ siliga mono kaparañ koma Anutunoj amakejiwaa so ama otaaj laligowu.

²^sKraistnoj jopagoj nonoma laaligoya nonoojoj ama qeleema mesaoro. Siimoloj oogi kaasoyanoj umakeroti, Anutunoj iikawañ so Kraist laaligoyañ kaleja ii moma añañ kono moroña uñkoowawayawo kaajañ kolooj iwaña jaanoj pumpunjoroñ aisooro. Oño mono kaanagadeeñ uujopanoj nama Kraistwaa so jopagoj aorj ama meñ laligowu.

³Serowiliñ ano añgonjora kania kania me otokowaa (greedy) silia ii Anutuwaa jaanoj mende sokonja. Kawaajoñ Anutuwaa ejemba soraaya koloojutiwañ so iwoi kaajaña qaaya moj ii batugianoj mende oosirij jegi mobu. Awawi!

⁴Goj koma jonoñsisi ama qaa saga arokuukuyawo ano qaa seña seña ii mende jewu. Iikanoj uugia meñ tilooro mende sokonja. Kawaajoñ ii mono mesaodaboroñ mepemepesee qaa jeñ seiñ laligowu.

^q 4.26 Ond 4.4 ^r 4.32 Kol 3.13 ^s 5.2 Eks 29.18; Ond 40.6

⁵Qaa kota koi mono moma komuwu: Moŋnoŋ serowiliŋ me aŋgonjora me otoko koloŋ iwoiwaajoŋ kopoŋoŋgoŋkeji, iinoŋ mono Anutuwaa bentotoŋ buŋa qeŋ aomambaajoŋ amamaawaa. Nanamemeŋ iikanooŋ beŋ qoloŋmoloŋgoya me tando lopioŋ mepeseeŋ oŋomakejutiwaaw tania koloŋja. Kaeŋ anji, iinoŋ mono Kraist ano Anutu yoroo bentotoŋ uutanooŋ keumambaajoŋ amamaawaa.

⁶Anutunoŋ siŋgiſoŋgo iikaalaŋaajoŋ ama temboma iriŋſoŋſooŋa qaa qootogo ejemba yoŋoo qagianoŋ ano umakeja. Kawaajoŋ moŋnoŋ qaa omaya kaanja jeŋ kele ama tutugoŋ tiligoŋ oŋombabo. ⁷Kawaajoŋ ejemba kaanja mono gema uŋuŋ yoŋowo ainjoloŋ mende laligowu. ⁸Wala pangamanoŋ laligogito, kambaj kokaamba Pombo qokotaaŋ nama iwaas asasagawo laligoju. Nanamemeŋia mono asasagaa buŋaya koloŋjutiwaaw so ama meŋ laligowu. ⁹Asasagaa buŋa koloŋjutiwaaw toomoriaŋa hoŋa ii kokaeŋ: Oŋo nanamemeŋ awaa otaagi Anutunoŋ qaagia jeŋ tegoro solananiwu ano qaa hoŋa toongadeeŋ jeŋ laligowu. ¹⁰Naa iwoi Pombaa jaanoŋ sokombaati, iikawaa kania mono moŋgama gosiŋ moma asariwu.

¹¹Pangamambaa nanamemeŋ gorosoŋa ama meŋkejuti, iyonoŋo mono ainjoloŋ mende toroqeŋ laligowu. Yoŋoo kileŋagia ii mono iŋisaama asasaganoŋ ama jeŋ oŋombu. ¹²Tosianoŋ siŋgiſoŋgo aasaŋgoyanoŋ amakejuti, ii asuganoŋ jenij gamuyawo koloowabo. ¹³Anutuwaa asasaganoŋ siŋgiſoŋgogia kuuya meŋ asariro kaniagia hoŋjanooŋ mono asuganoŋ asugiwaaw. ¹⁴Asasagaa Toyanoŋ mono aasaŋgoyaaw iwoiya kuuya iŋisaano asasaganoŋ asugiŋ ewaa. Kawaajoŋ qaa moŋ kokaeŋ jegita eja, “Gaoŋ ejaŋi, gii mono uuga tooro moba.

Mono koomuyanoŋga gbiliŋ waana Kraistnoŋ meŋ asariŋ gombaa.”

¹⁵Qaa iikawaa so nanamemeŋia mono momakooto qaganooŋ ama meŋ laligowu. Moto koloŋ tompiŋ laligowubotiwaajoŋ mono awaagadeeŋ galeŋ meŋ aoj laligowu. ¹⁶^tKambaj kokaamba bobooli kambaj koloŋjiwaajoŋ ama uuwaaw gawoŋ mewombaa kana moŋ koloowaati, kambaj ii mono mende mesoqesooŋ tiwilaawuto, ejemba kooronjianoŋ kema osoŋ qambajmambaj koma oŋombu. ¹⁷Kawaajoŋ eja uugia qaa kaanja laŋ mende laligowuto, Pombaa uusiŋa ii awaagadeeŋ moma asariŋ nambu.

¹⁸Wain apu kotiga neŋ eŋkaloloŋ ambubo. Aŋgiaa jaajaa laligogi momogia bologanoŋ asugiro paŋgamaŋ laaligonooŋ ritegoŋ kemeŋ tiwilaawubo. Kawaajoŋ eŋkaloloŋ ambuboto, Uŋa Toroyanoŋ uugia saa qewaatiwaajoŋ mono kaparaŋ koma nambu. ¹⁹^uMono Buŋa qaa amiŋ moma ondino (Buk soŋ), mepemepesee rii (oŋsaa) ano uuwaaw rii tosia ii uu wombogianoŋ qama Poŋ mepeseeŋkebu. ²⁰Kaeŋ me kaeŋ kolooro

^t 5.16 Kol 4.5 ^u 5.19-20 Kol 3.16-17

iikawaajaoj mono Pojnana Jiisas Kraistwaa qata qama Majnana Anutu suulaŋ daŋiseŋ jeŋ muŋ laligowu. Kiaŋ.

Loembə ojoo qambajmambaj qaa

²¹ Kraistwaa jeta uuguwubotiwaajoj mono keegia moma batugianoj qaa baatanooj kemej aoj laligowu.

²²⁻²³ ^vKraistwaa sele busuya ii uumeleeŋ kanageso. Iinoj iikawaa waŋa ano Hamoqeqe Toya kolooja. Iikawaa so ejanoj kaŋagadeeŋ embiaa waŋa kolooja. Kawaajoj emba ojo mono Pombaa qaa baatanooj kekembaa so ojoangiaa lourugia goda qeŋ ojoma qaagia baatanooj kema laligowu. ²⁴ Uumeleeŋ kanageso anana Kraistwaa qaa baatanooj nanjoŋi, iikawaa so emba ojonoj kaŋagadeeŋ mono lourugia yoŋoo qaa kuuya otaaj laligowu.

²⁵ ^wKraistnoj iyaŋaa uumeleeŋ kanagesoya jopagoj nonoma ananaajoj ama laaligoya togoj qeleenoti, iikaŋa ej aojonoj mono kaŋagadeeŋ embaurugia jopagoj uukaleŋ ama ojoma laligowu. ²⁶ Kraistnoj uumeleeŋ kanagesoya Buŋa qaayanoj tak kotoj emba buŋaya soraaya koloowombaajoj apu kaŋa kanoj soŋgbama meŋ solaŋaniŋ nonono. ²⁷Iinoj anana bumbuŋa awaa soro koloowombaajoj moma uunanaa sunuya meŋ solaŋaniŋ jewoŋ gojejeraya qaa koloowombaajoj kaparaŋ komakeja. Kanageso soraaya koposowaa qaanana qaa koloowombaajoj momakeja. Kraistnoj kaŋ nunuano asamararaŋanoj eu keuniŋ jiilaŋanoj kuuro asarij emba buŋaya kaŋa iyaŋaa jaasewaŋanoj nonoma nonoono akadamunanawo ano iimasiŋsiinanawo nambanja.

²⁸ Ej aoj kaŋagadeeŋ mono Kraistwaanoj tani ii otaaj embaurugia jopagoj ojoma laligowu. Embia jopagoŋkej, iinoj mono iyaŋa kalaŋ koma aojkeja. Kawaajoj ojoangiaa sele busugia kalaŋ koma aojkejuti, iikaŋa mono embaurugia kalaŋ koma ojongoj sokombaa. ²⁹ Moŋnoj moŋ aŋaa sele busuya kambaj moŋnoj kazi mende ama muroto, kuuya anana sele busunana wagiŋ kalaŋ komakejoj. Kraistnoj kaŋagadeeŋ uumeleeŋ kanagesouruta anana sele busuya kaŋa qaayanoj nunuagiŋ kalaŋ koma nonomakeja.

³⁰ Uumeleeŋ kanageso anana Kraistwaa sele busuya koloŋoŋ. Anana Kraist sele busuyaa dondonmoŋjuruta koloŋoŋ laligoŋoŋ. Kawaajoj nunuagiŋkeja. ³¹ ^xBuŋa qaa moŋ kokaŋ ej, “Kawaajoj ejanoj mono nemuiŋmaŋa oromesaoj embia woi yoronoŋ selemotoongo koloŋoŋ laligowao.” ³² Qaa ii sareqaa aasaŋgoya. Ii Kraist ano uumeleeŋ kanageso ananaa uu soomoŋgonanaajoŋ jeŋ oojeŋ. Qaa areŋ iikawaa kania ii aasaŋgoya ano dusiita keemeya. ³³ Kaeŋ koloojato, ojoojoj qaa ii kokaŋ jejeŋ: Ojoo motomotooŋ mono kaŋagadeeŋ embaurugia ojooŋgia

^v 5.22 Kol 3.18; 1 Piito 3.1 ^w 5.25 Kol 3.19; 1 Piito 3.7 ^x 5.31 Jen 2.24

kalaŋ koma aonkejutiwa so jopagoŋ ojoma laligowu. Emba ojonoŋ mono kaŋagadeeŋ lourugia goda qeŋ ojoma laligowu. Kiaŋ.

Merabora ano nemuŋmaŋ ojoo uusoomoŋgo

6 ¹Merabora ojoonoŋ nanamemeŋ dindiŋ ii kokaŋ: Ojo mono Pombo qokotaŋ nemuŋmaŋwoigia yoroo jegara teŋ koma otaaŋ laligowu. ²^zAnutunoŋ jojopaŋ qaa 1-2-3 kawaa tetegoyanoŋ tawaya nonomambaajor mende jero ejato, jojopaŋ qaa jaŋgo 4 ii dondonomoŋawo. Wala kokaŋ jeja, “Nemuŋmaŋwoiga mono goda qeŋ oroma laligowa.” Qaa ii teŋ koniŋ Anutunoŋ iwa tawaya nonomambaa qaaya kokaeŋ somoŋgoro oogita eja, ³“Goda qeŋ orona Anutunoŋ toomoriaŋ gono toroqeŋ namonoŋ kamban koriga laligowaa.”

⁴^aMeraboraurugianoŋ uukanjangiawo koloowubotiaajoŋ maŋ ojonoŋ mono qaanoŋ soya uuguŋ mende horoŋ kiton ojoma laligowu. Kaeŋ qaagoto, Pombaa Kana qaa teŋ kombutiwaajoŋ kuma ojoma iikawaa so mindingoŋ ojongoŋ somariwu. Kiaŋ.

Welenqeqe ano galeŋ ojoo qambaŋmamban qaa

⁵^bWelenqeqe ojo mono namonoŋ galeŋjurugia yoŋoo qaagia Kraistwaa qaa kaŋa teŋ koma siijaago siimeme mende amakebu. Qaagia uuguwubotiaajor sombugia moma jeneŋgiawo ororo laligowu. Uugianoŋ gbiŋgaoŋ mende ambuto, mono boŋ qeŋ nama ama meŋ laligowu. ⁶Tourugianoŋ kondokondoowaa waŋ aŋgi ejembaŋoŋ ijisosoroowutiwaajoŋ qaagoto, jaaqasue mesaŋ uugia gawonoŋ ama meŋkebu. Kaeŋ ama Anutuwaa uusiŋja otaaŋ Kraistwaa welenqeqe kaŋa kolooŋkebu. ⁷Baloŋ ejembaga weleŋ qeŋ ojonnjonjeŋ Poŋ aŋa weleŋ qeŋ muŋkejoŋ. Kaeŋ moma gawoŋgia mono Pombaa jaanooŋ sokombaatiwa so uuqeeŋgowo meŋ laligowu.

⁸Qaa koi mobu: Ojoo batugianoŋ tosianooŋ gawoŋ toya laligoju ano tosianooŋ tourugia ii tawagia qaa een weleŋ qeŋ ojoma kamaaŋqeqeta laligoju. Ii kileŋ daen yoŋonoŋ gawoŋ awaa ii me ii meŋkejuti, Anutunoŋ mono iikawaa tawaya ojono buŋa qeŋ aowuya. Qaa ii mono romoŋgoŋ laligowu.

⁹^cTo ano weleŋqeqe ojoo Poŋgia motooŋgo iinoŋ Siwe gomanooŋ laligoja. Iinoŋ ejemba tosaanja mende ijisosoroŋ tosaanja mende sureeŋ ojonomakejato, so motooŋgoŋ gosiŋ qaanana jeŋ tegor nonombaa. Galeŋ ojo ii moma kotojutiwaajoŋ mono weleŋqeqe alaurugia yoŋowo wasombura maayanooŋ aor so motooŋgo ama ojoma horoŋ ureeŋ memetorotoro mesaŋ laligowu. Kiaŋ.

^y 6.1 Kol 3.20 ^z 6.2-3 Eks 20.12; Dut 5.16 ^a 6.4 Kol 3.21 ^b 6.5-8 Kol 3.22-25

^c 6.9 Dut 10.17; Kol 3.25; 4.1

Anutuwaa jurujambaj kuuya mej laligowu.

¹⁰ Terena oodaboromambaajoj ama qaa kokaej oojej: Ojo Pombo qokotaaj naengi ku-usuja somatanoj mono inaaq naengor ojono kotiikkebu.

¹¹ Kilejaa Toyanoj selenoq kuukuuwaa momo arej kania kania amakeji, ojo ii jaasewaq qeq kotakota nambutiwaajoj mono Anutuwaa jurujambaj kuuya mej koengi kemero laligowu.

¹² Nononoj baloq ejemba sa busugiawo yojowo manja mende aojkejonto, bej kawali galej ano kojhaamo bologa bologa tuarenjej ama ojombombaajoj nanjoj. Bej kawali galej bologa namo sombij batugaranoj jinkaron duengianoj nama poj kaaja galej komakejuti, ii mono qotogoq qetama ojomakejoj. Kaajagadeej poj qereweja boi uuta ano kamaanqeqeta batunanananoj paangamambaa ometotombaa eja geria laligoj ilawoila kuuya galej komakejuti, nononoj mono iyojowo manja qeqkejoj. ¹³ Kawaajoj tuarenjej ama ojombombaajoj mono Anutuwaaanoj jurujambaj kuuya mej koengi kemero nambu. Kaej naengi kereurugia kambaj bologanoj ujuwombaajoj alanzaq koumakebuti, kambaj iikanooj mono saanooj afaanqoq manja qeq riitama ojombu ano manja qeqi tegoro saanooj gomaq balongjanoj wakasiij nambu.

¹⁴ ^dJurujambangia mono kokaaja kaya mouma aowu: Qaa hojagadeej jejeta iikanooj mono irimuqgaj kaaja iijngianoj somonqoq nambu. Nanamemej solanja soro ii totogianoj reej maleku kaaja koma sopa somonqoq aoj nambu. ¹⁵ ^eKana esu mouma saanooj rindangoj riiq kemakejoj. Kawaa so ojo mono luaewaa Buja jej seiwombaajoj jojorigi iikanooj nemuij koma ojombaa. ¹⁶ Jurujambaj iikawo toroqej sumaj waqa qata momalaari ii mono buja qeq aoj suulaq besaaq namakebu. Kilejaa Toyanoj ninidoj siwisewe nonomambaajoj moma tiwo wasaya motojkeji, iikawaa aنجgobato geria kuuya mono reej iikanooj qewagoj aنجgoj koma aojkebu.

¹⁷ ^fAnutuwaa Hamoqepe Toya ii mono buja qeq aowu. Buja qeq aoj mombo letombuti, dojhamo ii mono wa়gjanoj aej wanjkou kaaja mougi turuq a়goj koma ojomakebaa. Uja Toroyanoj manjawaa soo somata nononji, ii Anutuwaaanoj Buja qaa. Ii kaajagadeej mono buja qeq aoj uu wombogianoj ama manja iikanooj qeqkebu. ¹⁸ Jurujambangia kuuya ii mouma aoj mono kambaj so Anutu qama koolij qisiq laligowu. Uja Toroyanoj kondooj inaaq ojomakejiwaa so mono welema saama mu়kebu. Mono pondaj uugbiligbili laligoj suulaq Anutuwaa ejemba soraaya kuuya yojoojon ama kaparaq koma qama koolijkebu.

¹⁹ Noojon kaajagadeej kokaej qama koolijkebu, “Anutu, gii mono qaa kota dindiq Pool muna goo Oligaa Bu়aga aasaanjgoya ii qaa

^d 6.14 Ais 11.5; 59.17 ^e 6.15 Ais 52.7 ^f 6.17 Ais 59.17

jetanoj jawaatiwaa so jej asarij awasaŋkakagadeej nama uukuukuu mej ojomakeba.”²⁰ Niinoj Oligaa Buŋa iikawaajoj ama Anutuwaa jotamemeya ej a waŋa kolojento, gawoja meŋkejeŋiwaajoj ama kambaj kokaamba kapuare mirinoj rajeŋ. Kawaajoj Buŋa qaa ii Anutuwaa jaanoj sokombaatiwaa so awasaŋkakagadeej jej laligomambaajoj mono qama koolij laligowu. Kiaŋ.

Yeizozo qaa tetegoya

²¹ Wombo alana Tikikus iinoj noo sunduna ano mobuya. Iinoj Pombo qokotaŋ gawoja membiri-qembiria qaa meŋkeja. Kokanoj nomaeŋ ama mej ramakejeni, ii kuuya ijijoro ojo kaŋagadeej ii mobu. ²² Nononoj nomaeŋ rama laligojoni, ojo sundu ii mobutiwaajoj Tikikus wasij mube Efesus ojooŋoŋ kawaa. Iinoj kaŋ uluŋkoleŋ mej ojono saanoy bonjoŋ laligowu.

²³ Maŋnana Anutu ano Poŋ Jiisas Kraist yoronoj mono uumeleeŋ alaurunana ojo luae qeŋ uunooj jopagoj ojoma momalaarigia mej kotiŋkeba. ²⁴ Ejembra Poŋnana Jiisas Kraist kambaj tetegoya qaa jopagoj laligowuti, Anutuwaa kaleŋmoriaŋanoj mono kuuya ojowo eŋ eŋ ubaa. Kiaŋ.